

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicæ, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

De Ordinis Sacramento Decisiones

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio XVIII. Argumentum. Proposita, & discussa Quæstione, Quare Græci non conferant Ordinem Ostiariatus, neque Exorcistatus, neque Acolythatus? Et relatis doctissimis argumentis tam pro, quàm ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94570)

modi prohibitiones leguntur etiam in cap. *Per-
venit. & cap. Sacerdotum. de Consecr. dist. 2.* Pa-
rochos, ac alios Sacerdotes meminisse oporteret,
se Ordinem Ostiariatus suscepisse; ideoque de eo
reddituos esse Deo rationem, si vel ob ignaviam
vel ob inscitiam hos irreverentiæ actus, ac abusus
compscere omiserint, permittendo Laicas perso-
nas propè Altaria, & in eorum gradibus genufle-
ctere, tanto cum incommodo Celebrantis.

Sed non minor est importunitas egenorum,
ac mendicantium per Ecclesiam tempore Sacri-
ficii deambulantium, eleemosynam ab audienti-
bus Missam petentium; ac distractionem non
parvam iisdem, nec non Sacerdoti Sacrificanti
causantium. Antiquus mos Ecclesiæ fuit, ut
pauperes ad fores Ecclesiæ starent, ibi eleemosy-
nam recepturi, ut ait S. Jo. Chrysostomus *Ho-
mil. 28. ad Popul. Antioch.* ibi: *Ante Ecclesias pro
foribus pauperes sedent.* Legant Ecclesiastici con-
stitutionem V. S. Pii Quinti, Incipien. *Cum pri-
mum: Datam Kal. Aprilis 1566.* & videant pœ-
nas statutas in Rectores Ecclesiarum tam Sæcu-
lares, quàm Regulares, qui sinunt, pauperes, &
egenos deambulare per Ecclesiam, stipem pe-
tentes, tempore Divinorum Officiorum, & ne-
gligunt eos expellere, huncque molestissimum
abulum de medio tollere; quem etiam dam-
nant, & frequenter prohibent uniuscujusque
Diocesis Synodales Constitutiones, & Episco-
palia præcepta. Et quoniam plures alii sunt a-
busus, atque actus irreverentes, qui committun-
tur in Ecclesiis, quos tolli oportet ab Ostiariis,
idest ab omnibus Ostiariatus Ordinem habenti-
bus, cùm sint Deo injuriosi valde, legant P. Pau-
lum Segnerium in *Christ. Instr. part. 3. serm. 4.* &
nostras Decisiones Miscellaneas Decif. CLI. ubi,
occasione casus prudentialis, de reverentia Ec-
clesiis debita, & de remediis in ea procuranda,
plene, & abundè disferitur de illis.

Quo ad aliam partem officii Ostiariorum,
consistentis in non faciendo, quatuor notantur
in Collatione Maxima Conciliorum omnium
Hispaniæ, & novi Orbis facta ab Emin. Card. de
Aguirre tom. 3. à pag. 8. ubi hæc habet. I. O-
stiarii non debent Secretarium ingredi, nec vasa
Dominica tangere ex Concilio Laodicensi Can. 21.
II. Quod neque Ostiarii, neque Lectores, ne-
que alii gradus Ordinum habentes audeant in-
gredi tabernas. 4. Concil. Laodicen. Canon. 23. III.
Quod Ostiarii non se absentent à foribus Eccle-
siæ, easque deserant, etiam brevi tempore; ne-
que sub prætextu, ut Orationi vacent, dict. Con-
cil. Can. 4. IV. Nullus Pœnitens Ostiarius, aut
Lector fiat, nisi ad hoc necessitas cogat. Concil.
Toletan. 1. tit. 3. à cap. 44. Appellatione Pœni-
tentis intelligitur ille, qui ob aliquod publicum
delictum publicam fecisset pœnitentiam; hic e-
nim irregularis erat, & ab Ordinibus exclude-
batur, ut constat ex Origene lib. 2. contra Cel-
sum. Ex S. Hieronymo in *Dialog. adv. Luciferi-
an.* Ex S. Siricio Papa Epist. 1. Ex Innocentio Pa-
pa lib. 4. de Pœnitent. cap. 12. Et ex decretis plu-
rium Conciliorum, quæ allegantur ab Illustrissi-
mo Sarnelio Episcopo Vigiliarum in ejus erudi-
tissima *Basilicographia* cap. 18. num. 11.

Sed dicit aliquis, quæ de causa Ecclesia Græ-
ca non confert Ordinem Ostiariatus? Huic in-
stantiæ satisfaciatur in Decisione sequenti.

Doct. Clericati Tom. II. Lib. V.

DECISIO XVIII.

ARGUMENTUM.

Proposita, & discussa Quæstione, Qua-
re Græci non conferant Ordinem O-
stiariatus, neque Exorcistatus, ne-
que Acolythatus? Et relatis doctis-
simis argumentis tam pro, quàm con-
tra eorum omissionem; agitur de
Ordine Lectoratus, & ostenditur,
quæ sit ejus Materia, & Forma? &
quæ ejus officia tam apud Latinos,
quàm apud Græcos. Eruditiones
multæ de Libris Hebræorum antiquis
tum Realibus, tum Metaphoricis;
idest de Libro Vitæ, de Libro finalis
Judicii, & Mortis, Exemplum plura
SS. Lectorum.

SUMMARIUM.

- 1 Ostiariatus Ordinem non conferunt Græci,
& cur?
- 2 Græci ex minoribus Ordinibus solum Lecto-
ratus habent.
- 3 Euchologia Græca de quot Ordinibus memi-
nerint?
- 4 Concilii Generalis VIII. decretum quinque
tantum Ordines nominat.
- 5 Nicetæ antiqui Scriptoris testimonium de
quinque tantum Ordinibus.
- 6 Pontifices Romani nunquam conquesti de
Græca trium Ordinum omissione.
- 7 Elias Cretensis quinque Ordines tantum no-
minat.
- 8 S. Jo. Damascenus similiter, &
- 9 Metaphrastes.
- 10 S. Theodorus ordinatus primum Lector, de-
inde in tribus sacris.
- 11 Justinianus Imperator nihil de Ostiariis,
Exorcistis, & Acolythis.
- 12 S. Clementis Papa Constitutiones Apostoli-
cæ, nihil de iisdem.
- 13 S. Ignatius Martyr nominat Ostiarios, Ex-
orcistas, ac Acolythos.
- 14 Laodicensis Synodus similiter; nec non
- 15 S. Epiphanius; atque
- 16 Concilium Antiochenum.
- 17 Et Constitutiones Apostolica S. Clementis.
- 18 Morini tria dicta pro excusandis Græcis ab
omissione trium minorum Ordinum.
- 19 Cabasutii dictum de horum trium Ordini-
um Græca omissione.
- 20 Lectoratus materia in Ecclesia Latina.
- 21 Libri Sacri vel Protocanonici, vel Deute-
rocanonici.
- 22 Concilii Tridentini Decretum de Libris Ca-
nonicis.

- 23 *Libri antiquorum convolvibiles ad cylindrum.*
- 24 *Libri cur dicebantur scripti intus; & foris?*
- 25 *Hysterialia quid sit?*
- 26 *Christus quomodo dicatur Luc. 14. 17. pluisse librum?*
- 27 *Libri Sacri, vel Reales, vel Metaphorici.*
- 28 *Moses cur sanguine aspersit Librum Legis?*
- 29 *Libri sacri Metaphorici qui sint? Et qualis Liber Vita.*
- 30 *Romani cur vocabantur Patres conscripti?*
- 31 *Liber vite dupliciter scriptus. Inchoatè, & Completè.*
- 32 *Liber finalis iudicii qualis sit?*
- 33 *Facta uniuscujusque quomodo ab omnibus videbuntur in die iudicii?*
- 34 *Angeli, & Anima beata quomodo ad invicem loquantur?*
- 35 *Peccata electorum an ab omnibus videnda in iudicio?*
- 36 *Liber mortis quisnam sit?*
- 37 *Libri Sacri an omnes sint materia Lectoratus? Et an*
- 38 *Liber Pontificalis?*
- 39 *Forma Lectoratus qua in Ecclesia Latina?*
- 40 *Que in Ecclesia Græca?*
- 41 *Phelonium quid sit? & quid Omophorium?*
- 42 *Lectoris Officium quadruplex in Ecclesia Latina.*
- 43 *Lectores an possint predicare?*
- 44 *S. Apollonii Lectoris cum S. Philemone M. jucundus eventus.*
- 45 *Cantare in Ecclesia spectat ad Lectores.*
- 46 *Lectores cur aliquando nominati etiam Cantores, & Notarii?*
- 47 *Lector occisus ab Arianis dum cantaret Alleluja.*
- 48 *Benedicere panem, & novos fructus est officium Lectorum.*
- 49 *Lectorum Officia apud Græcos.*
- 50 *Græci Lectoratui unitum esse ajunt Ostiariatum, & Acolythatum.*

DE Lectoratus ordine, qui est secundus inter minores, agendum est in presenti; & de eo ostendere oportet, extitisse in primitiva Ecclesia; ejusque materiam, & formam declarare; nec non Lectorum officia quæ, & quod sint exponere, ac exemplis confirmare; sed prius satisfaciendum est curiositati petentium, qua de causa Ecclesia Græca non conferat Ordinem Ostiariatus, de quo locuti sumus in præcedenti.

Joannes Morinus in suo erudito Commentario de Sacris Ecclesiæ Ordinationibus part. 3. Exercit. 14. cap. 1. differit de omissione trium minorum Ordinum, quam faciunt Græci, à quibus tantum Lectoratus Ordo confertur, & hanc questionem spinosiorē vocat, & difficiliorem cæteris in d. part. 3. Exercit. 13. cap. 1. num. 1. Cæterum in prædicta Exercit. 14. cap. 1. conatur probare ab annis mille, & centum supra, quando ipse scribebat, (videlicet à sæculo quinto citra) memoriam Ostiariatus, Exorcista-

tus, & Acolythatus apud Græcos esse sepultam. Imò ab iisdem Episcopis Apostolorum successoribus in Orientali Ecclesia eosdem tres Ordines fuisse omisos; quandoquidem omnia Euchologia Græca etsi vetustissima nullam de iisdem tribus Ordinibus memoriam faciunt, tantummodò loquuntur de collatione Ordinum Lectoratus, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus, & Episcopatus; quod ostendimus etiam nos supra Decis. III. à num. 40. & seqq. Argumenta collecta per eundem Morinum, quibus cohonestat; imò protegit trium minorum Ordinum neglectum, sunt:

Primo: Decretum Octavi Concilii Generalis celebrati, & conclusi Anno 870. Constantinopoli, in quo damnatus fuit Photius Patriarcha intrusus in illa Sede, & restitutus Ignatius indebitè ex ea pulsus: in quo Patres illi Græci circa Sacramenta act. 10. cap. 10. sic decreverunt in detestationem ejusdem Photii, qui ex Laico factus fuerat intra sex dies Episcopus: Quod si quis nulla suspitione dictæ ambitionis, vel honoris spe tactus, sed recta, honestaque disciplina inductus, in Clericum, & Monachum attonsus est, perque omnes gradus Ecclesiasticos definitis temporibus vitam agendo inculpatam transisse reperitur; itaut in Lectoris munere annum; in Subdiaconi duos, in Diaconi tres, Sacerdotii quatuor annos expleverit, ad Episcopatus honorem evehatur. Ea quinque tantum Ordinum nominatio, & recognitio simul cum Episcopatu in hoc decreto. Illud refert etiam Eminent. Cardin. Baronius sub Anno 869. num. 49. Vim hujus argumenti Morinus exaltat; quia hæc Synodus fuit ab Apostolica Sede confirmata; & nihil circa omissionem trium minorum Ordinum fuit oppositum.

Secundo: id, quod asserit Nicetas in vita S. Ignatii prædicti Patriarchæ Constantinopolitani, viri Sanctissimi ad suam Sedem, intruso Photio depulso, restituti; de eo enim ita asserit: Primum quidem Lector, Sacrarum Litterarum præco factus: deinde Hypodiaconus, tum Diaconus, ac deinceps Sacerdos; ordine, ac lege Ecclesiasticorum graduum consecratur. Ergo tunc talis erat consuetudo, & legitima existimabatur.

Tertio: Quia Summi Pontifices Nicolaus I. & Adrianus II. toties Photio præpostere Ordinationis crimen exprobarunt; sed nunquam trium omisorum Ordinum minorum à Photio, aut aliis Græcis mentionem fecerunt. Proculdubio gravissimè conquesti fuissent de hac omissionē, si novam, aut spuriam reputassent. Ulterius Ignatius Patriarcha, ut antea, ad suam Sedem restitutus scripsit ad Adrianum II. Papam, quid esset agendum de Lectoribus per Photium ordinatis? & nihil de Ostiariis, Exorcistis, & Acolythis, quod signum est, horum Ordinationem tunc non fuisse in usu.

Quarto: Elias Cretenfis, Senior prædictæ Synodo, in Commentariis super operibus S. Gregorii Nazianzeni in Orat. 19. vers. finem loquens de Ordinibus Ecclesiasticis, Sacerdotium, Diaconatum, Subdiaconatum, ac Lectoratum solummodò nominat; & præter hos nullum alium.

Quinto: S. Joannes Damascenus, qui vivebat Anno 728. initio Dialogi adversus Manichæos, declarans vocem Principium tanquam æquivocam variis exemplis, inter cætera, hoc utitur: Principium insuper de Ordine dicitur: prima dignitas

tas Lector est, deinde Subdiaconus, post Diaconus, post Presbyter, atque ita demum Episcopus dicitur. Non ita loqueretur, si tunc quatur minores Ordines fuissent in usu.

Sexto: Metaphrastes apud Surium die 26. Septembris, narrat, S. Cyprianum Antiochenum ascendisse ad Episcopatum, per quatuor præcedentes Ordinum gradus, dicens; quodd Anthimius Antistes: Octavo quidem die fecit eum Sacrum preconem; & expositorem Christi mysteriorum: vicesimo autem Subdiaconum: tricesimo verò refert in numerum Diaconorum: cum autem totus annus esset transactus, dignus iudicatus est Cathedra Presbyterorum.

Septimo: Consimile exemplum legitur de Sancto Theodoro apud eundem Surium die 22. Aprilis, ubi Georgius Presbyter ejus discipulus narrat, prædictum Sanctum promotum fuisse à Theodosio Anastasiopolis Episcopo ad Lectoratatum primum, deinde ad Subdiaconatus, Diaconatus, ac Presbyteratus Ordines.

Octavo: Argumentum sumitur ex l. Sacris Canonibus 43. C. de Episc. & Cleric. in qua Justinianus Imperator, qui regnabat, & suum Constitutum promulgavit Anno 528. inhærendo Sacris Canonibus inhibet nuptias Presbyteris, Diaconis, Subdiaconisque: illas autem permittit Psaltes & Lectoribus. Ergo nullus erat usus Ostiariorum, Exorcistarum, seu Acolythorum.

Nono: Tandem pro legitima exclusionem horum trium minorum Ordinum apud Græcos considerat Morinus varios Canones in Constitutionibus Apostolicis S. Clementis Papæ, in quibus ipsi non referuntur, etsi de Lectoribus mentio habeatur.

Cæterum adversus hæc Orientalis Ecclesiæ argumenta urgent sequentia testimonia. I. S. Ignatii Martyris tertii à S. Petro Antiocheni Episcopi, qui in fine Epistolæ ad Antiochenos omnes istos Ordines singillatim enumerat? Saluto Sanctum Presbyterorum Collegium. Saluto Sacros Diaconos, Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Janitores, Laborantes, Exorcistas, Confessores. Saluto Custodes Sacrorum vestibulorum in Christo, Diaconissas. Saluto Christo afflatis Virgines, quibus fruar in Domino JESU. Saluto populum Domini à parvo usque ad magnum. In his verbis Janitores indicat Ostiarios, & non incongruè Acolythos Custodes Sacrorum vestibulo-

rum. II. verba Canonis 24. Concilii Laodicensi celebrati secundum aliquos tempore Liberii Papæ, vel secundum alios sub Damaso ejus Successore Anno 360. circiter, quæ ita loquuntur: Quod non oportet Sacratum à Presbytero usque ad Diaconum, & deinceps quemlibet Ecclesiastici Ordinis usque ad Ministros, vel Lectores, vel Cantores, vel Exorcistas, vel Ostiarios, vel Exercitatorum Ordinis in cauponam ingredi. En omnes quatuor minores Ordines expressi, si per ly Ministros, intelligamus Acolythos ministrantes Diaconis, ac Subdiaconis in Missa. III. Notata per S. Epiphanium in expositione Fidei, quam inseruit operi suo post omnium hæresin confutationem; ubi post enarratas personas Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum, & Subdiaconorum; nec non Lectorum, & Diaconissarum, subijcit: Post illos omnes deinceps Exorcista sequuntur, & Linguarum interpretes, tam in Lectionibus, quam in Concionibus. Sequuntur La-

borantes, qui mortuorum corpora curant. Tum Janitores, ac reliqui discipline causa Ordines instituti. IV. Can. 10. Concilii Antiocheni celebrati tempore Julii Papæ Primi, qui fuit creatus Pontifex Anno 330. in eo enim Canone, dum agitur de potestate Chorepiscoporum circa Clericos ordinandos, ita dicitur: Ordinent etiam Lectores, & Subdiaconos, atque Exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant. V. Urgent sequentes Canones Apostolicis Constitutionibus à S. Clemente Papa conscriptis, & per ipsos Apostolos, ut communis opinio est, dictati; videlicet Lib. 2. cap. 57. in quo agentes de modo versandi in Ecclesia tempore divinarum officiorum, præcipiunt, quodd Janitores, idest Ostiarii: stent ad introitus virorum, custodiendi causa, &c. Deinde Lib. 3. cap. 11. ita: Neque reliquis Clericis potestatem facimus baptizandi, ut Lectoribus, Cantoribus, Janitoribus, aut ministris: Et paulò post: Neque Presbyteris potestatem damus ordinandi Diaconos, aut Diaconissas, aut Lectores, aut Ministros, aut Cantores, aut Janitores. Per ly Ministros non ingruè denotari Acolythos multi dicunt, ex eo quodd eorum officium erat, & est ministrare Diaconis, & Subdiaconis in Sacrificio. Tandem lib. 6. cap. 17. dum præcipitur, Episcopos, Presbyteros, ac Diaconos non ordinari, nisi sint unius Uxoris viri, subditur: Item Ministros, Cantores, Lectores, & Janitores monogamos, idest unumquemque eorum unius Uxoris virum esse præcipimus. Ergo ex his omnibus decretis simul consideratis deducitur, quodd in primitiva Ecclesia, ac tempore Apostolorum extabant omnes quatuor minores Ordines Ostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus, & Acolythatus; & de iisdem omnibus mentionem fecerunt etiam Sancti Patres Græci, qui fuerunt Apostolorum discipuli, vel vivebant non multò post eosdem Apostolos; & per consequens quodd erant in usu etiam in Ecclesia Orientali.

Morinus, ut se expediat ab his oppositionibus, quibus de omissione trium minorum Ordinum Orientales arguuntur, tria dicit; quæ an sint plausu digna, judicabunt studiosi; mihi enim videntur potius putescere. Unum est, quod promittit d. part. 3. Exercit. XIII. sub numer. 1. nempe quatuor minores Ordines esse institutionis Ecclesiasticæ, ideòque apud plures nationes fuisse neglectos, etsi fuerint in Ecclesia Romana semper servati; eorum tamen materias, & formas non semel esse immutatas. Alterum est, quod enunciat sub num. 10. hos quidem minores Ordines prorsus esse inutiles, cum eorum officia, & ministeria à quolibet occurrente, & non initiatò, & vix aliquando ab initiatis admistrantur. Unde sibi proponi facit hanc interpellationem. Quamobrem igitur, inquires, istos Ordines retinuit Ecclesia, & non abolivit? Aut saltem tribus abolitis, ut Græci, unum solum non conservavit? Et quamvis rationes reddat eorundem conservandorum in Ecclesia Romana, non se alienum ostendit à commendandis Orientalibus, qui Ostiariatum, Exorcistatum, & Acolythatum tanquam inutiles aboleverunt. Tertium Morini dictum habetur in d. part. 3. Exercit. XIV. cap. 2. num. 3. & est quodd Ordines tres minores prædicti, etsi nominentur apud antiquos Patres Græcos, tamen tales non erant, nisi quo ad nomen latè sumptum pro aliquo officio Ecclesiastico,

sticio, quod conferebatur non per chirotoniam, idest per Ordinationem; sed per solam electionem, seu deputationem, ut nostris temporibus fit de Thesaurariis in Ecclesiis Collegiatis, aut de Vicariis foraneis in Villis; ideirco, ait Janitores, Exorcistæ, & Ministri apud Græcos antiquissimos, (nam Acolythi vox apud eos non reperitur) non innuebant Ordines Ecclesiasticos; sed officia, seu ministeria in Ecclesia, quæ à non Ordinatis explebantur; prout fit nostra ætate circa Ostiariorum, Exorcistarum, & Acolythorum functiones, quas, (ut ejus verbis utar) præstant viles personæ, mercede conductæ.

Hac in altercatione meum non est Judicis vestem induere; sed præter ea, quæ notata fuerunt supra Decif. III. num. 42. & seqq. ex doctissimis Magrio, & Papadopoli, duo adjiciam; Unum, quod dicit eruditissimus Cabasutius in Notitia Conciliorum secul. 2. Dissert. 9. num. 4. in fine verbis istis: *Cum verò nonnulli negant esse nunc Græcorum ullos Ordines, quàm Lectorum: si hoc ita sit, nuperum est: cum ex superius adductis præcorum Græcorum testimoniis, per omnem Græciam viguisse minores Hypodiaconorum, Lectorum, Exorcistarum, & Ostiariorum, seu Janitorum Ordines, liquido constat.* Alterum, quod plene fuit per me extensum in cit. Decif. III. num. 38. & 39. scilicet in Ecclesia Latina semper veneratos, & adhibitos fuisse eosdem omnes quatuor Ordines minores, ut ex Summis Pontificiis, qui in primis sæculis rexerunt Ecclesiam, & ex Sacris Conciliis ibidem adductis manifestè constat; quod etiam repetit præcatus Cabasutius d. Dissert. 9. num. 1. adeo ut non sit amplius immorandum circa eorum in Orientali Ecclesia omissionem; quam ubique in facto practitari negat Matrius in Hierolexic. Verb. Anagnostæ; ut innuit pariter in d. Decif. III. num. 44.

Ex his itaque sufficienter Studiosi nostri compariunt, Lectoratus Ordinem semper in utraque Ecclesia Latina, & Græca existisse; & de ejus materia, forma, & officio, ut ab initio hujus Decisionis proposuimus, oporteat verba facere. Sanè circa materiam Lectoratus discrepantia adhuc est inter Græcos & Latinos; hi enim porrigunt librum continentem lectiones utriusque Testamenti tangendum ordinando, nempe *Breviarium*. Gobatus de Sacram. Ord. tract. 8. num. 42. Salmanticenses eod. tract. 8. cap. 3. num. 14. illi verò nullum librum porrigunt, sed Antistes manus imponit super Lectore ordinando, & orationem quandam recitat, & sic eum ordinat, ut demonstrant omnia Ritualia Græcorum, transcripta ab eodem Morino, & inserta in dicto suo opere de Sacris Ordinationibus part. 2. à pag. 17. usque ad pag. 154. & ipsemet Morinus docet in part. 3. Exercit. XIV. cap. 6. num. 1. & 2. ubi subdit, non ob stare, quod Græci dum ordinant Lectorem, tradunt ei librum epistolarum; quia cum illa traditio per eos fiat, completa jam Lectoris ordinatione, non deservit pro materia; sed pro signo possessionis, quam Lectores capiunt, legendi Epistolam intra Missarum solemniam, ut mos est inter Græcos. Igitur in Ecclesia Latina Lectoratus Ordo confertur per traditionem libri; & ita semper practicum fuit, & servatum ab initio Ecclesiæ ad hæc usque tempora, ut legitur in decem, & septem Ritualibus magis principalium Episcopatum Occidentalis

Ecclesiæ tam ante, quàm post decimum sæculum conscriptis; quæ non absque magno labore collegit, & inseruit ipse Morinus in d. suo tract. de Sac. Ord. part. 2. à pag. 210. & seqq. incipiendo à Concilio Carthaginensi IV. celebrato Carthagine Anno 398. in quo sic fuit statutum: *Lector cum Ordinatur, faciat de illo verbum Episcopus ad plebem, indicans ejus fidem, ac vitam, atque ingenium. Post hæc spectante plebe: tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicens ad eum: Accipe, & es Lector Verbi Dei, habiturus, si fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui Verbum Dei ministraverint.* Concordant circa hujus Ordinationis materiam, & formam antedicta Ritualia antiquorum, ac modernorum temporum unà cum Pontificali Romano, jussu Gregorii XIII. reformati & editi.

Verùm quia constat, materiam Ordinis Lectoratus esse traditionem libri; Hujus occasione, notet studiosus tria. Primum quod libri Sacri, idest Sacre Scripturæ, sunt in duplici differentia; alii enim vocantur Protocanonici, alii Deuterocanonici. Illi sunt Pentateuchus Moy-²¹ sis, Quatuor Evangelia, Epistolæ Divi Pauli, & alii nonnulli; qui appellantur Protocanonici quasi primi Canonici, eò quod omni ævo apud omnes habiti sunt canonici; itaut de eorum auctoritate nullus unquam orthodoxus dubitavit. Reliqui sunt Liber Esther, Baruch, Danielis pars, Tobias, Judith, Sapientia, Ecclesiasticus, duo Machabæorum, & alii quidam, dicti Deuterocanonici, quasi secundi Canonici eò quod aliquando Ecclesia, aut Patres de eorum auctoritate dubitavit, posteriori tamen ævo ab omnibus in Canonem sunt recepti, ut scribit Cornelius à Lapide in præmio Epist. 1. s. Joannis, in principio. At nunc nefas esset dubitare de auctoritate, ac legitimitate omnium librorum tum veteris, tum novi testamenti, attento Decreto Sacri Tridentini Concilii sess. 4. in quo nominatim omnes Sacre Scripturæ libros authenticos, ac Canonicos declarat, & tanquam tales haberi²² ab omnibus præcipit sub anathematis pœna; ut ad idem Decretum notat Barbosa, colligens DD. de Sacris Libris tractantes.

Alterum à Studiosis notandum est, quod antiquorum Libri, (& potissimum Hebræorum, ipsiusque Sacre Scripturæ) non erant similes nostris, idest per folia divisi, & colligati; sed convolvibiles in cylindrum, siquidem veteres scribebant in membranis, sive pellibus ab una, puta mundiori, pellis parte, eamque deinde convolvebant, colligabant, & obsignabant, ut obsignantur testamenta; & à tali convoluzione libri veterum vocabantur volumina; ut advertunt Tirinus in Comment. ad Isaiam cap. 8. Vers. 1. & Cornelius à Lapide in Proverb. Salomon. cap. 25. Vers. 1. nec non in Apocalyp. Joan. cap. 5. Vers. 1. subdens, quod aliquando Hebræi scribebant ab utraque parte membrana; & tunc liber dicebatur scriptus intus, & foris; idest in interiori parte membrana, & simul in exteriori; talisque fuerat liber, quem in extasi raptus testatur vidisse Joannes d. cap. 5. Vers. 1. dicens: *Et vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus, & foris signatum sigillis septem.* Quod si Lector petat, quomodo videre poterit Apostolus, librum scriptum fuisse intus,

tus, & foris, si involutus, & signatus erat sigillis septem? Respondet Commentator prædictus, ita Joannem locutum per hystero-logiam; quæ figura est in loquendo; dum narratur prius, quod posterius contigit; unde hystero-logus dicitur, qui præposterè loquitur. Itaque antiqui Scriptores libros suos non in foliis subsequentibus, ut nos facimus, exarabant, sed in longissimis membranis scribebant, quas instar mapparum geographicarum convolvebant; ac tales pervetustos Hebræorum Bibliorum libros se vidisse in Bibliotheca Vaticana Romæ testatur idem Cornelius d. cap. 5. in Apoc. Vers. 1.

Exemplum hujusmodi formæ scribendi libros Hebræicos habemus etiam apud S. Lucam cap. 4. Vers. 17. ubi narrat, quod JESUS intra-vit die Sabbati in Synagogam, & surrexit legere: Et traditus est ei Liber Isaïæ Prophete; & ut revolvit librum invenit locum, ubi scriptum erat, Spiritus Domini super me &c. Et cum plicu-
 26 isset librum, reddidit ministro, & sedit. Quo loci Vatablus, alique interpretes observant, Christum Dominum expandisse, seu explicuisse Isaïæ librum, ut legeret, & lecto eo Versu, Spiritus Domini super me, plicuisse librum ipsum; quia, ut dictum est, non erat scriptus in foliis simul colligatis; sed in una membrana longa, & continua, quæ circa cylindrum ab initio ad finem convolvebatur, uti convoluta videmus instrumenta antiqua contractuum, seu testamentorum in chartis hædinis per publicos Notarios conscripta, quæ vulgò rotoli vocantur.

Tertium notandum est, quod libri sacri, vel sunt reales, vel metaphoricæ. Primi sunt omnes libri utriusque Testamenti; quos recenset Tri-
 27 dentina Synodus in cit. sess. 4. in Indice libror. qui quidem libri testamenti veteris per omne Sabbatum legebantur pro aliqua parte ad populum in Synagogis ad exemplum Moysis, de quo ait Apostolus Paulus in Epist. ad Heb. cap. 9. Vers. 19. Lecto enim omni mandato legis à Moysè universo populo, accipiens sanguinem vitulorum, & bircorum, cum aqua, & lana cocinea, & hyssopo ipsum quoque Librum, & omnem populum aspersit. Cujus asperisionis tres rationes reddit Cornelius à Lapide ibidem. Primò. Ut significaret, leges fœderis in libro contentas, & sanguine victimarum asperfas, esse sanctas. Secundò. Ut scirent qui violarent illas leges, proprio sanguine violationem esse luituros. Tertiò. Ut indicaret mysterium effusionis futuræ Sanguinis Christi, per quem omnes fideles essent sanctificandi, & ad observantiam Divinæ Legis muniendi.

Libri Metaphorici sunt tres, nempe Liber vitæ, Liber judicii finalis, & Liber mortis. Pri-
 29 mus Liber Vitæ est præscientia Dei, & Prædestinatio, in qua ipse Deus tanquam in libro describit electos, de quo quidem libro locutus primò est Moyses in Exod. cap. 32. Vers. 32. dum petens veniam populo Hebræo, qui vitulum adoraverat, dixit: Aut dimitte eis hanc noxam, aut, si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti. De eodem libro intellexit David in illis verbis Psal. 68. Vers. 29. Deleantur de libro viventium; nec non Apostolus Paulus in Epist. ad Philipp. cap. 4. Vers. 3. Quorum nomina sunt in Libro vitæ. Quo loci subdit Cornelius à Lapide Librum Hebræicè significare Catalogum; & ideò li-

ber vitæ est Catalogus viventium, eorum scilicet, qui conscripti sunt in mente divina ad vitam æternam: prout apud homines, qui ad aliquod munus, vel dignitatem eliguntur, conscribuntur in libro, ut faciebant Romani de Militibus, & Senatoribus, qui ex hoc vocabantur Patres conscripti. Porro duplici modo homines describuntur à Deo in Libro vitæ, inchoatè, & completè. Scribuntur inchoatè omnes justii, qui in hac vitaluctantur cum mundo, carne, & dæmone, ut si in justitia perseverent, mereantur in fine ad æternam vitam pervenire; at si deficiant, deleantur de libro viventium. Completè scribuntur illi omnes, quos præscientia Dei cognoscit esse perseveraturos in gratia usque ad mortem, & eos prælegit ad vitam æternam; & quia nemo est, qui sciat se esse in bonis operibus perseveraturum, sic nemo potest asserere se esse prædestinatum, & completè scriptum in libro vitæ, ut latè demonstrat, & differit Collegium Salmanticense in Cursu Theologico tom. 1. tract. 5. de Prædestin. disp. 1. dub. 2.

Liber judicii finalis est conscientia quorumcunque hominum judicandorum, de quo canit
 32 Ecclesia in Sequentia Missarum pro Defunctis:

*Liber scriptus proferetur,
 In quo totum continetur,
 Unde mundus judicetur.*

Et de hoc eodem libro meminit Evangelista Joannes in Apocalypsi cap. 20. Vers. 11. in illis verbis: Et Libri aperti sunt: & alius liber apertus est, qui est vitæ uniuscujusque: & judicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris secundum opera ipsorum: juxta quæ verba scriptum reliquit S. Augustinus lib. 20. De Civit. Dei cap. 14. Futurum enim est, ut per Dei potentiam cujusque opera mira celeritate à quolibet conspiciantur. Hæc autem aperitio librorum conscientiarum omnium hominum, ut quilibet legat, videat, & intelligat facta sua, & aliorum, uno ex his duobus modis à Deo fiet: vel per locutionem mentalem, nimirum per divinam revelationem, indendo cuique, & suggerendo ex sua omni scientia quidquid alius quisque fecerit: vel per elevationem phantasie, & intellectus simul, & semel omnium hominum; illis vires, & lumen supernaturale præbendo, ut videant facta cujusque in alterius conscientia, & memoria quasi descripta; ut latius differit idem Cornelius à Lapide in cit. cap. 20. Apoc. Vers. 12. ubi dat similitudinem Angelorum, & animarum à corporibus separatarum: Dum enim, inquit, hæc sibi invicem loquuntur, faciunt naturaliter, ut is, vel illa, cui loquuntur, videat cogitata, & volita sua, hoc ipso, quo volunt ipsum, vel illam ea scire; & hoc ipso fit earundem conceptus, & cogitatio, aliàs secreta, objectum proportionatum intellectui audientis, ut naturaliter ab eo sentiri, & cognosci possit. Sic ergo Deus per hanc mentis cujusque elevationem faciet, ut potentia intellectus cujusque proportionata sit, & sufficiens ad omnia illa objecta, puta ad facta singulorum hominum, saltem successivo tempore, sed brevissimo cognoscenda. At de horum aperitione librorum in finali judicio legendus Emin. Card. de Lauræa in 4. Sent. tom. 4. disp. 10. art. 9. & 10. nec non videndus Mastrius in sua Theologia

logia Morali disput. 28. à num. 51. & seqq. ubi disputant de iudicio finali, & de modo quo manifesta erunt omnibus opera hominum.

Quod si quis petat, An tunc videnda sint peccata electorum, per poenitentiam deleta, etiam ab aliis hominibus? Magister Sententiarum 35 in 4. dist. 43. & cum eo Viguerius, Sonius, & alii respondent negativè; quia, inquiunt, scriptum est in Psal. 31. *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum tecta sunt peccata. Et Psalm. 50. Dele iniquitatem meam.* Nec non 1. Petr. 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* Prout etiam Ezechiel 18. *Si impius egerit poenitentiam, omnium iniquitatum ejus non recordabor amplius.* Et non modicus esset rubor, ac confusio Electorum, si quæ commiserunt peccata enormia, ab omnibus videnda forent. Affirmativam tamen Sententiam tenent Scoiſta, & Thomistæ, cum Doctoribus, quos allegant iisdem Maſtrius, & Emin. Cardin. de Laurea ubi proximè citati, ob Scripturarum, & Glossarum auctoritatem, quas ibi referunt, & præcipuè ob illud Apostoli 2. ad Corinth. 5. *Omnès enim nos manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propriam corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum.* Negant autem, manifestationem illam allaturam fore ruborem Sanctis, quia poenitentia per eos acta, & tunc cunctis nota immunes à verecundia illos faciet.

Tertius tandem liber est liber mortis; nempe mens Divina, & præscientia Dei, qui eos omnes, quos in peccato morituros prænoſcit, in hujusmodi libro describit, illos æternis poenis puniendos destinando, ut ex Theophylacto refert Cornelius à Lapide in d. Epist. ad Philipp. cap. 4. sub Vers. 3. subdicens nihilominus ibidem, quod Divus Thomas non admittit hunc librum mortis, tum quia illius nunquam meminit Scriptura, tum etiam quia Deus, cujus natura est bonitas, per se ordinat, & conscribit suos ad vitam; quod si impios imponentes destinat ad mortem, id facit non per se, sed quasi coactus à malitia, & à peccatis eorum.

His sic prælibatis tum de Libris sacris realibus, tum de Metaphoricis occasione materiæ Ordinis Lectoratus, quæ est Liber lectionum, ut diximus supra num. 20. reverentes ad eandem materiam; eamque fusiùs explicantes, afferendum cenſeo, omnes libros Canonicos tam novi, quam veteris testamenti; & eorum quemlibet esse sufficientem materiam remotam hujus Ordinis; cum enim talis reputetur illa, quæ aliquo modo est repræſentativa muneris, seu officii quod in ordinatione confertur, ut loquitur Emin. Card. de Laurea de Sacram. Ord. disp. 4. num. 61. munus autem, & officium Lectoris sit, non solum lectiones ex utroque testamento in Ecclesia recitare; sed etiam prima Christianæ Religionis rudimenta fideles docere, ut advertit Antonius Volpi in suis resolutionibus Moralibus resol. 137. num. 4. & nos paulò infra ostendemus; sequitur, tradi posse Ordinando in Lectorem pro materia quemcunque librum; in quo vel Scripturæ Sacræ veteris aliqua pars, vel Evangelii contineatur. Ex hujus generalis doctrinæ principio requisitus P. Gobatus, an essent validè Ordinati Lectores nonnulli Clerici, quibus in ordinatione traditus fuit tangendus liber Pontificalis? post aliquam hæſitationem respon-

dit affirmativè de Sacram. Ordin. d. tract. 8. num. 193. & reddit sui responsi rationem dicens: *Etenim Pontificale continet Psalmos plurimos, dignos utique in Ecclesia legi à constituto in Ordine Lectoratus; & complectitur multas exhortationes perquam graves equiparandas Homiliis.* Hanc eandem opinionem affirmativam docuit Pax Jordabus lib. 3. tit. 6. de Sacram. Ord. num. 465. ubi ait sufficere, si tradatur Lectori tangendum Missale, vel Pontificale; & miror Gobatum satis studiosum Jordani, eum in prædicto loco non observasse; minùs enim hæſitasset in respondendo ad prædictum dubium. Et hæc satis de Lectoratus Materia.

Forma hujus Ordinis nullam admittit disputationem quia eadem reperitur iisdem verbis servata in Ecclesia Latina per mille, & quingentos 39 Annos, ut conspicitur in illis decem, & septem, Ritualibus, seu Pontificalibus libris, quos collegit, & inseruit Morinus in præcitato suo laborioso opere de Sacris Ordinationibus part. 2. à pag. 209. usque ad pag. 280. prima enim illa est, quam ponit Concilium Carthaginense IX. Anno 398. & quæ refertur in cap. Lector. dist. 23. expressè his verbis: *Accipe (ideſt librum) & esto relator verbi Dei, habiturus, si fideliter, & utiliter impleveris officium, partem cum eis, qui verbum Dei ministraverint.* Hæc ipsamet, & iisdem verbis repetitur, ut dixi in omnibus Conciliis, & Ritualibus subsequentiū sæculorum usque ad præſens; & ponitur etiam à Salmanticensibus in dist. tract. 8. de Sacram. Ordin. cap. 3. num. 14. à Barbosa in Collect. DD. ad d. cap. Lector. dist. 23. pariterque in suo eximio, & ultimo tractatu de Jure Eccles. Univers. lib. 1. cap. 37. num. 23. ubi alios DD. plurimos eam referentes congerit.

De forma Græcorum in hoc Ordine conferendo anceps fui, an aliquid hic transcriberem ex eorum Euchologiis, adeò videtur informis, cum sit simplex benedictio, & magis indicet primæ Tonsuræ, quam Ordinis Lectoratus collationem. Nihilominus ad satisfaciendum saltem curiositati studentium, ecce methodus Ordinandi Lectorem, desumpta ex Euchologio Græco, quod Morinus affirmat sibi Romæ ad excusandum commodatum fuisse à doctissimo Viro Leone Allatio Græco Corcyrao; & quam inseruit in suo volumine de Sacris Ordin. part. 2. pag. 85. ubi pag. 86. sic habetur. *Officium in Ordinatione Lectoris.* Præſentat Archidiaconus Ordinandum, eoque coram Episcopo genuflecente dicit: *Domine Benedic.* Et dicit Episcopus: *Domine benedicat Te in Lectorem Sanctissimæ Ecclesiæ hujus N. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper.* Tondereturque ab eo in figuram Crucis, sic dicente: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & semper.* Postea ab aliquo in Clerici formam perfectè tonderetur; sicque iterum ad Episcopum adducitur, qui accepto phelonio ipsum induit: imponit quoque Episcopus omophorium super Caput ejus, sicque precatur. *Pax omnibus. Dominum deprecemur.* Et subindè recitat hæc orationem.

Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum, qui misisti Abraham Patrem nostrum, ut tonderet comam Sacerdotis tui Melchisedech: qui adfuisse benedictioni, & Tonsuræ Apostolorum tuorum,

rum, eisque fidem irreprehensibilem dedisti, & in omni opere illis præbuiſti Sermonem Sanctum, & Sacrum: ipse in ſervi tui huius caput pro iuſtorum tonsura immitte cogitationes, & ratiocinationes iuſtitie: & conſervationem concede virtute ſuſcipiendam, ut ſecundum mandata tua vitam ſuam inſtituens, dignus reddatur, qui ad dexteram tuam aliquando ſubſiſtat: huicque, qui propter in te fidem hos capillos recidit, benedictione Simeonis iuſti donato, qui Te in ulnis ſuis ſuſcepit; omnibusque huc convenientibus benedictione ſpiritali benedicto. Exclamatio. Quia Tu es Chriſte Deus noſter qui omnia benedicis, & ſanctificas, Tibique gloriam reddimus Patri, & Filio, & Spiritui Sancto nunc, & ſemper: Subdit Episcopus Pax omnibus. Dominum deprecemur. Et hic completur ordinatio; ſubinde autem datur Lectori Miſſale, ut legat Epistolam D. Pauli ad Romanos: *Paulus ſervus JEſu Chriſti, vocatus Apoſtolus &c.* Qua lecta Episcopus eum monet, ut ſit diligens in Sacris Scripturis pertractandis; & auditores ex ejus prudentia ædificentur, Tandem concludit Episcopus: *Benedictus es Domine. Ecce ſervus Dei hic N. factus eſt Lector Sanctiſſimæ Eccleſiæ iſtius N. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, nunc, & ſemper, & in ſecula ſeculorum.* Populus ter dicit: *Dignus eſt.* Et Episcopo multos Annos præcatur.

Conſimilem formam in Ordinatione Lectoris ex alio Euchologio Græco, tacito Auctoris nomine, ponit Ivenim in ſuo *Commentar. Hiſtor. Dogm. de Sacram. Ordinis. Diſſert. 9. Quæſt. 9. c. 1.* Sed brevioribus verbis compoſitam, eſſi eundem ſenſum præſeferentem. Ad prædictam autem Leonis Allatii, ſeu Euchologii ipſius, juvat ſequentes facere obſervationes. 1. Quod illa Tonsio Capillorum ſapit potius collationem Tonsuræ, quam Lectoratus. 2. Quod ubi dicitur, iterum ad Episcopum adducitur, qui accepto Phelonio ipſum induit: in forma tranſcripta per Ivenim ex alio Euchologio loco proximè citato, legitur: *Si de nunc ad Pontificem adducitur, qui accepto Camiſſo eum induit.* Phelonium enim græcè, interpretatur latine Camiſſum. Magis autem in Hierolexic. dict. V. Phelonium venit Caſulam. Et Joſeph Laurentius in Amalthea Onomaſtica eod. Verb. ponit, *Veſtem Sacram ſine manicis inſtar Sacri Patriarchalis.* Idcirco poteſt intelligi, Lectorem græcum in ſua Ordinatione indui veſte ſimili noſtris Cottis Clericalibus, ſeu Sacerdotalibus Albis, vulgò Camiſſi: 3. Ubi prædicta forma Euchologii Allatiani dicit: *imponit quoque Episcopus Omophorium ſuper caput ejus: ipſemet Morinus declarat, Omophorium eſſe pallium Episcopii; cujus pallii extremitatem, quæ infra genua protenditur, ſuper ordinandi caput imponit; ſubdit hanc cæremoniam in aliis Euchologiis non legi, prout non extat in illa ſupracitata, quam Ivenim tranſcribit.* 4. Tandem ex precibus Antiftitis implorantis à Deo, ut dei Lectori Ordinato cogitationes & ratiocinationes iuſtitie, deſumitur, officium eſſe præcipuum ejusdem Lectoris explicandi Legem divinam, & eam populum docendi, ut mox dicam.

Doſ. Clericali. Tom. II. Lib. V.

Officium itaque Lectoris eſt quadruplex in Eccleſia Latina. Primum eſt ſtudere Sacræ Scripturæ, & ejusdem libros Sacros, atque canonicos fideliter, & diligenter cuſtodire. Hinc in Vita S. Saturnini Lectoris, ac Martyris, de quo in Martyrol. Rom. die 11. Februar. & apud Episcopum Sarnellium in *ſpeculo Cleri ſecul. part. 1. pag. 116.* legitur, tempore Diocletiani, ac Maximiniani Imperatorum carceratum fuiſſe, & à Præſidibus præciſè requiſitum, eis Sacros libros traderet: quod cum negaſſet facere Sanctus Lector, tormenti ſubjectus fuit; cumque latera ejus, ac pectus ferreis peſtinibus tortores crudeliter excarnificarent, ajebat, altiùs fodite hiſce peſtentibus in pectore meo, intùs enim reperietis Sacros libros, quos in viſceribus impreſſos cuſtodio. Eadem de cauſa ſavo martyrio cruciati fuerunt SS. Fortunatus, & Septimius Lectores, quia Scripturas Sacras, quas cuſtodiebant, proderè iisdem Imperatoribus detrectabant, ut in eorum Actis per Episcopum Sarnellium d. part. 1. pag. 145. & 146. relatis. Secundum Lectoris officium conſiſtit in edocendis populis rudimenta fidei, ad quem effectum Lectores tenebantur ſcrutari libros Canonicos, & Sacræ Scripturæ diligenter ſtudere. Hoc probatur ratione, auctoritate, & exemplis. Deſumitur ratio ex verbis formæ, quæ proferuntur ab Episcopo, dum tradit codicem tangendum in Ordinatione Lectoris; nempe *Accipe, & eſto relator Verbi Dei &c.* Et habiturus partem cum eis, qui Verbum Dei miniſtraverint. Quid eſt referre Verbum Dei illudve miniſtrare, niſi explicare Doctrinam Chriſtianam; catechizare, arcana fidei viva voce catechumenos docere, aliosque fideles in præceptis Dei, & Eccleſiæ erudire; ac quæ ſpectant ad Sacramenta inſtruere? Hoc munus demandabatur in primitiva Eccleſia Lectoribus; quorum opera valdè egebant Episcopi; quandoquidem quomodo baptizare poterant, vel judæos, vel ethnicoſ, qui convertebantur ad fidem, niſi priùs memoriter didiciſſent Orationem Dominicalem, Salutationem Angelicam, Symbolum Apoſtolorum, præcepta Decalogi, & Eccleſiæ, ejusque Sacramenta; & alia plurima ſcitu neceſſaria, ut quis profiteri poſſit fidem Chriſtianam? Hunc laborem aſſumebant Lectores, qui ſtatis horis, & locis quotidie congregatos catechumenos inſtruebant, interrogabant, erudiebant, & verbo Dei ſpiritualiter paſcebant; in myſteriis fidei, ut ea poſſent comprehendere in publicis prædicationibus, quas tum Episcopi, tum Diaconi faciebant intra Miſſarum Solemnia, quæ quidem ſatis eſſe non poterant ad eosdem plenè docendos, ut patet ad ſenſum. Auctoritate hoc idem confirmatur ex traditis per Sacros Canones: In cap. *Perleſis diſt. 25.* dicitur: *Ad Lectorem pertinet lectiones pronunciare, & ea, quæ Prophetæ vaticinarunt, populis prædicare.* Et in cap. *Cleros. 21. diſt.* dictum fuerat, *Lectores à legendo, Pſalmiſtæ à Pſalmis canendis vocati: illi enim prædicant populis, quid ſequantur: iſi canunt, ut excitent ad compunctionem animos audientium.* Et quamvis DD. diſputent inter ſe, an Lectoribus liceat prædicare, & nonnulli teneant, quod non ob *tex. in cap. Adjicimus. 16. q. 1. in quo*

M

ſtatuitur

43 statuitur, ut nullius præter Domini Sacerdotes audeat prædicare. Quod notant Salmanticenses d. tract. 8. de Sacram. Ord. cap. 3. num. 14. tamen Valquez disp. 236. cap. 2. sustinet, quod sic, quia textus ille emanavit contra Laicos, vel Monachos non Ordinatos, seu melius intelligendus est de prædicatione intra Missarum solemnia; secus autem de catechesi, quam ex officio facere debent Lectores ad instruendum populum in fide, & in mandatis Domini. Idcirco docere rudes Doctrinam Christianam esse proprium officium promotorum ad Ordinem Lectoratus testantur gravissimi Doctores tam antiqui, quam moderni: Alcuinus in cap. de Eccles. Ordin. & Hugo de S. Victore De Cerem. & Sacram. lib. 1. cap. 34. quos citat Bissus in Hierurgia Verb. Lector. num. 53. Metaphrastes in vita S. Cypriani Antiocheni, qui ut eum initiatum Lectorem dicat, vocat illum Sacrum præconem, & expositorem Christi Mysteriorum, ut notatum est a nobis supra num. 9. Salmanticenses quoque d. num. 14. dicunt, quod Lectorum secundum officium est, tradere Catechumenis Christianæ Religionis rudimenta. Concordat Volpi d. Resol. 137. num. 4. scribens, Lectoratus munus est, libros novi, & veteris Testamenti clara voce in Ecclesia recitare; primaque Christianæ Religionis rudimenta fideles docere; unde antiquitus prædicationi vacabat: Scilicet explicando, instruendo, declarando, & tanquam magister in Scholis cum facilitate docendo. Exemplis hoc idem probatur, nam de S. Synesio Martyre, quem S. Sixtus Papa Lectorem ordinaverat, ita testatur Martyrologium Romanum die 12. Decembris. *Roma S. Synesii Martyris, qui tempore B. Sixti Papæ Lector Ordinatus, cum multos convertisset ad Christum, apud Aurelium Imperatorem accusatus, gaudio percussus Martyrii coronam accepit. Quomodo multos convertit ad Christum? utique docendo, instruendo, verbum Dei ministrando, ac prædicationi, & explanationi Doctrinæ Christianæ incumbendo. Consimiles labores plurimi alii Sancti Lectores, & Martyres Domini persequerunt, quorum gesta refert Episcopus Sarnellius in cit. part. 1. lib. 3. ubi pag. 149. jucundus recitatur eventus S. Apollonii Lectoris, qui timore Martyrii cum rogasset Philemonem gentilem virum, arte choraulem, vul-*

44 *gò Suonatore di Piffero, eique pecuniam dedit, ut fingens se Apollonium diis sacrificaret, ille induta ejus Clericali veste tanto amore in Christum, & Religionem Christianam statim exarsit, ut eam strenuè confitendo coram Præfide (qui illum in irrisorem Christianorum putans loqui, valde ridebat) at cognita ejus constantia in fide ipsum Philemonem sibi que adjunctum Appollonium Lectorem, (quem & timiditatis, & facti poenituerat) ad mortem condemnavit; & sic uterque coronam martyrii fuit affecutus. Idipsum narrat fusè Metaphrastes, & ex eo Surius tom. 6. die 14. Decembris.*

Tertium Lectorum officium est lectiones Horarum Canonicarum in Ecclesia legere; nec non Prophetias, quando in Missa sunt legendæ; prout etiam in Missarum Solemnibus introitus, 45 gradualia, alleluja, & alia de more canenda cantare, & hac de causa, ut ait textus in cit. cap. Cleros. 21. dist. duplici nomine vocabantur Lectoratus Ordines insigniti, videlicet Le-

ctores à legendo, & Psaltes, seu Cantores à canendo. Magrius in Hierolexic. Verbo Notarius, qui loquitur de Sanctis Marciano, & Martyrio Lectoribus, & ait aliquando vocatos Notarios, & Cantores, quia ad eorum Officium spectabat cantare in Ecclesia; & à Legendo Lectores, à canendo Cantores, & à notis musicalibus Notarii 46 dicebantur, teste Balsamone in Can. 62. Trull. quem ibi Magrius refert. Huic Officio canendi in Ecclesia, quod est proprium Lectorum consonat id, quod legitur in Martyrologio Romano die 5. Aprilis his verbis: In Africa passio SS. Martyrum, qui in persecutione Genserici Regis Arriani in die Paschæ in Ecclesia cæsi sunt: quorum Lector, dum in pulpito Alleluja cantaret, sagitta in gutture transfixus est. In honorem hujus Sancti Lectoris, ac Martyris Episcopus Sarnellius referens ejus gloriosam mortem posuit hæc carmina:

Transfixus volucris modulantia guttura ferro,

Alleluja canens, Lector ad astra volat.

Quartum, & ultimum Lectoris Officium est benedicere panem, & novos fructus, majori cum devotione comedendos à fidelibus; quæ 48 modo recessit ab aula; vix enim in solemnitate Paschali panis, agni, & ovorum benedictionem his temporibus fideles postulant; quamvis præteritis sæculis quoscunque fructus, & cibos benedici ab Ecclesiasticis satagerent, antequam de illis ederent; ego enim habeo Rituale antiquum impressum Venetiis Anno 1657. in quo inter plurimas comestibilium benedictiones, hæc sunt etiam: pabuli animalium, salis, hordei, filiginis, avenæ, tivarum, vini novi, lardi, casei, butyri, lactis, mellis; & similia. Hæc de Lectorum Officiis in Ecclesia Latina.

Quæ autem apud Græcos sint Officia assignata Lectoribus narrat Simeon Thessalonicensis Archiepiscopus in Libello, seu Dialogo De Sacramento Ordinis, existente apud Morinum d. part. 2. pag. 104. & seqq. ubi in cap. 3 pag. 108. ita loquitur: Sic igitur, qui Lector constitutus est, legit ab 49 eo tempore Scripturas propter populum positas, Sacra scilicet Prophetarum, & Apostolorum oracula, à Diaconis, vel Presbyteris jussus, stans in medio, aperto capite eo modo, quo obsecratus est. Nec hoc tantum, verum etiam Sanctuarii ingrediens ut Sanctuarii Minister, lumina accendit, ignemque offert Sacerdoti, præceditque Cereos accensos ante Sancta dona gestans; oblationes quoque, & aquam, & fervidam Sacerdoti offert, & exornat quæ ad Templum spectant; cateraque subministrat, Hymnos quoque divinos psallentibus præcinit, sive Canonem incipit, atque ut absoluit dicam, Divinorum Minister est in Templo.

Ex his verbis studiosi possunt colligere; præter Officium legendi, idest docendi populum Sacras Scripturas, & canendi in Ecclesia, quod proprium est Lectoris etiam apud Græcos; per eos quoque adjunctum esse Lectoribus suis, lumina in Missa deferre, vinum, & aquam pro Sacrificio ministrare, & quæcunque in Templo sunt, vel ad illud spectant, custodire; quæ apud

apud Latinos sunt munia Acolythorum. & O-
stiatorum; unde Græci deducunt, apud se
non existere hos duos ordines, quia immixti,
& uniti sunt Lectoratui; siquidem ipsorum Le-
ctores, ut satis apertè innuit Simeon Thessalo-
nicensis jam relatus, trium prædictorum Ordini-
um Officia simul adimplent, & ita asserit Chri-
stophorus Campana Canonarcha Chii, in O-
pusc. de Vi Canon. ad Can. Apostol. quem citat,
& sequitur Abbas Papadopoli in suis Pranotio-
nib. Mystagoric. Resp. I. num. 7.

DECISIO XIX.

ARGUMENTUM.

Ad Exorcistatus Ordinis explanationem
ostenditur: I. Dari verè Energumeno-
nos, adductis, examinatis, ac reje-
ctis opinionibus DD. illos negantium.
II. Quomodo Dæmones stant in cor-
poribus humanis? & an Angeli boni
possint stare in ipsis? III. Quæ, &
quot sint signa ad cognoscendos veros
dæmoniacos? IV. Quos ob causas
Deus permittat, homines à diabolo
obsideri? V. An Dæmones remediis
naturalibus possint expelli? VI. Pro-
batur, Ordinem Exorcistatus sem-
per fuisse in Ecclesia: & quæ sit ejus
Materia, Forma, & Officium? VII.
Antiquitùs duplex erat Adjuratio dæ-
monum, Solemnis, & Privata, VIII.
Quatuor curiosa dubia, necessaria
scitu omnibus Exorcistis, atque mo-
nita octo declarantur.

SUMMARIUM.

- 1 Exorciste vocabuli significatio.
 - 2 Energumeni unde dicantur?
 - 3 Energima quid sit?
 - 4 M. Margarita Diomira Vita mirabilis im-
pressa Anno 1704.
 - 5 Philosophi negantes dari Energumenos; &
plures eorum opiniones.
 - 6 Diabolus quomodo stet in corpore huma-
no?
 - 7 Diabolum obsidere corpora hominum est de
fide.
 - 8 Melancholia, & Astrorum influxus quos ef-
fectus possint operari in homine, & quos
non?
 - 9 Spirituum in obsessis dicta, ut plurimum,
fallacia.
 - 10 Angeli plures possunt esse in eodem loco. Et
quomodo?
 - 11 Diabolus quomodo stet in corpore humano
simul cum Anima?
 - 12 Diabolus non ingreditur essentiam anime
energumenorum.
 - 13 Angeli boni, & Anime separatae cur non
intrent in corpora hominum viventium?
- Doct. Clericati Tom. II.

- 14 Angelus in Sancta Sanctorum quomodo lo-
quebatur Hebræorum Pontifici?
- 15 Amodea Blonde apparitio septem Angelo-
rum in corporibus humanis.
- 16 Energumeni multi non veri, sed ficti.
- 17 Energumenorum cognoscendorum sig-
na.
- 18 Lutheri absentis mors manifestata ab Ener-
gumenis.
- 19 Græcè, vel Latine loqui ignarum hominem,
signum est demoniacum esse.
- 20 Monialis scientiis imbuta à diabolo, mani-
festata à Beato Joanne à Cruce.
- 21 Voces incondite, & ululatus signa Ener-
gumenorum.
- 22 Puella obsessa nihil comedens per dies
82.
- 23 Nomen JESU, ac preces Energumeni ab-
horrent.
- 24 Diabolum obsidere homines Deus permittit
ob peccata. Exempla.
- 25 Veniales culpa aliquando sunt causa Ener-
gumenismi.
- 26 Imprecationibus parentum filii obsessi à
diabolo.
- 27 Judicia Dei imperscrutabilia circa Ener-
gumenos.
- 28 Remediis naturalibus an dæmones expelli
possint à corporibus? Exempla.
- 29 Hebræorum Exorcista ex Josepho Judeo. Et
ex Actibus Apostolorum.
- 30 Dæmones non ejiciuntur è corporibus dire-
ctè per remedia naturalia.
- 31 Indirectè quidem, & hoc dupliciter.
- 32 Exorcistatus Ordo semper fuit in Eccle-
sia.
- 33 Ejus Materia, & Forma qua?
- 34 Officium Exorciste expellere dæmones de hu-
manis corporibus.
- 35 Energumenorum adjuratio antiquitùs alia
solemnis, alia privata.
- 36 Energumenis olim an daretur Euchari-
stia?
- 37 Exorcizatio semper facta super obses-
sis.
- 38 Græci Oleo Sancto Energumenos unge-
bant.
- 39 S. Martini charitas erga obsessos. Item
sancti Augustini, & sancti Ambro-
sii.
- 40 Exorcizabantur olim omnes baptizandi ab
Exorcistis.
- 41 Exorcizare an possint, qui non sunt Exor-
ciste?
- 42 Exorcista an egeant licentia Ordinarii ad
Exorcizandum?
- 43 Exorcismus Ritualis Romani uti debent Ex-
orciste?
- 44 Psalmus Exurgat Deus &c. terribilis con-
tra Dæmones.